پاسخ تشریحی سؤالات کارشناسی ارشد سراسری روان شناسی رشد، ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۳

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

به نام خدا

- پاسخ سؤالهای روانشناسی بالینی هر سال به صورت جداگانه در یک فایل ارائه شده است.
- در کنار سمت راست هر سؤال سال آن و نیز کد دفترچه ای که سؤال از آن استخراج شده، آمده است.
- در صورتی که کد دفترچه در کنار سؤال نیامده است، یعنی در آن سال دفترچه ها بدون کد بوده است.
- در زیر نمونه هایی از سؤالهای پاسخ داده شده قابل رؤیت است.

پیروز باشید

بهور دانش

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۲ (D)	**سؤال ۷۴) درباره نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی کدام جمله درست است؟**

۱) همانند نظریه پردازان به جنبه های زیستی اهمیت می دهد.

۲) در این دیدگاه همه کودکان مراحل رشد یکسانی پشت سر می گذارند.

۳) در این دیدگاه کمتر به نحوه ای که فرهنگ، ارزشها و اعتقادات به نسل بعدی منتقل می شود، تمرکز دارد.

۴) کمتر از سایر نظریه پردازان بر توانایی کودکان در شکل دادن رشد خودشان تأکید کرده اند.

جواب: گزینه ۴، کمتر از سایر نظریه پردازان بر توانایی کودکان در شکل دادن رشد خودشان تأکید کرده اند. (نظریه های رشد، مفاهیم و کاربردها، ویلیام کرین، ترجمه خویی نژاد و رجایی؛ ۳۱۲)

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۷۹) در کدام مرحله از مراحل رشداخلاقی کلبرگ، کودک قوانین را کاملا ثابت و مطلق درنظر نمی گیرد؟	۱۳۹۲ (D)
۱) لذت گرایی نسبی ۲) سوگیری اطاعت و تنبیه ۳) پایداری نظم اجتماعی ۴) سوگیری پسرخوب/دخترخوب	
جواب: گزینه۳، پایداری نظم اجتماعی (نظریه های رشد، کرین؛ ۲۱۱)	

مهمترین نظریه رشد اخلاقی متعلق به کلبرگ است.

سطح پیش قراردادی (پیش عرفی)	۱) مجازات مداری؛ جهت گیری مبتنی بر جلوگیری از مجازات ۲) پاداش مداری؛ جهت گیری مبتنی بر دریافت پاداش (لذت گرایی نسبی)
سطح قراردادی (عرفی)	۳) تأیید مداری؛ جهت گیری مبتنی بر دختر خوب پسر خوب ۴) اقتدار مداری؛ جهت گیری مبتنی بر الگوی قوانین جامعه م حفظ نظم
سطح پس قراردادی (پس عرفی)	۵) احترام مداری؛ تأکید بر حقوق اساسی و فرآیندهای دموکراتیک که به افراد اجازه اظهار نظر می دهد ۶) اخلاق مداری؛ تعریف اصول اخلاقی به صورتی که به بیشترین توافق های عادلانه منجر می شود

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۱ (A)	**سؤال ۸۲) «تعمیم و تقلیل عمل» مربوط به کدام نظریه است؟**
	۱) بالبی
	۲) گزل
	۳) والن
	۴) لئون تی یف
	جواب: گزینه ۴، لئون تی یف (روان‌شناسی ژنتیک، منصور؛ ۱۰۶)

تغییر عمل علاوه بر درونی شدن آن با «منطقی شدن» محتوای آن مشخص می‌شود.

این منطقی شدن مستلزم چندین نوع تغییر است که نسبتاً مستقل هستند.

لئون تی یف این تغییر را پارامترهای عمل می‌نامد.

تنها مجموعه‌ای این پارامترها و روابط بین آن‌ها ویژگی روانی عمل و مراحل تغییر آن را می‌نمایاند.

به عبارت دیگر عمل آزمودنی، در مقابل محتوای عینی انتزاع یافته از عمل، به صورت عملیات منطقی در می‌آید.

این پارامترها یا فرایند منطقی شدن عمل عبارتند از: تعمیم عمل، تقلیل عمل، درون سازی، سطح اجرا.

- تعمیم عمل: مثلاً پاره‌ای از کودکان می‌توانند عمل جمع را وقتی حاصل جمع از دهگان اول تجاوز نکند انجام دهند. درحالی‌که کودکان دیگر می‌توانند این عمل را به هر یک از دهگانه دیگر نیز منتقل نمایند.
- تقلیل عمل: مثلاً یک کودک وقتی دو گروه اشیا را جمع می‌کند، ابتدا محتوای هر گروه را می‌شمارد و بعد به جای آنکه ۲ عدد حاصله را با هم جمع کند، شمارش مجموع آن‌ها را از سر می‌گیرد. در حالی که کودک دیگری تعداد ۲ گروه را با جمع کردن ۲ حاصل جمع اول به دست می‌آورد.
- درون سازی: که در هر مرحله تعمیم و تقلیل می‌تواند متفاوت باشد.
- سطح اجرا: که لئون تی یف آن را درجه درونی شدن می‌داند. تغییراتی که تابع این پارامتر اند مسلماً به تحول این پارامتر که با سایر پارامترها در رابطه است بستگی دارند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۱ (A)	**سؤال ۸۸) در نظریه پیاژه، در چه دوره‌ای از تحول واقعیات، جزئی از ممکنات می‌شوند؟**
	۱) پیش عملیاتی
	۲) صوری یا انتزاعی
	۳) عملیات منطقی عینی
	۴) عملیات منطقی به شکل مفصل بندی
	جواب: گزینه ۲، صوری یا انتزاعی (روان‌شناسی ژنتیک، منصور؛ ۱۵۲)

- پیشرفته‌ترین مرحله رشد شناختی در نظریه پیاژه، مرحله عملیاتی صوری یا انتزاعی است.
- با گشایش این دوره نوجوانی آغاز می‌شود، در این مرحله فرد از لحاظ تفکر و استدلال انعطاف‌پذیرتر است و ماهرتر می‌شود و می‌تواند پدیده‌ها را از دیدگاه‌ها و نظرات مختلف ببیند.
- در این مرحله، واقعیات جزیی، به صورت امور ممکن تصور می‌شود.
- شاید بزرگ‌ترین خصیصه فکری نوجوان ظهور بعد ممکن، در غلبه بر مسائلی است که برای اولین بار در میدان فعالیت‌های عقلی او رخنه کرده‌اند.
- در واقع یکی از قابل توجه ترین خصوصیات این مرحله این است که فرد می‌تواند علاوه بر مسائل واقعی درباره مسائل فرضی- در مقابل آنچه احتمال می‌رود-استدلال کند و به احتمالات نیز به اندازه واقعیات موجود بیندیشد.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۷۷) بر اساس نظر مارسیا شکل‌گیری هویت در ۴ وضعیت و حالت می‌تواند نمود یابد. آن حالت‌ها کدام‌اند؟	۱۳۹۰ (C)

۱) پراکنده (مغشوش)، وقفه (معوق)، ضبط‌شدهٔ (از دست رفته)، اختتام هویت

۲) هویت جنسی، هویت اجتماعی، هویت جسمانی، هویت فردی

۳) کشف‌شده (در راه تحقق)، ضبط‌شدهٔ (از دست رفته)، هویت جنسی، هویت فردی

۴) کسب شده (برای تحقق)، پراکنده(مغشوش)، وقفه(معوق)، ضبط‌شدهٔ (از دست رفته)

جواب: گزینه ۴، کسب شده(برای تحقق)، پراکنده(مغشوش)، وقفه(معوق)، ضبط‌شده(از دست رفته)

(روان‌شناسی ژنتیک، منصور؛ ۲۰۲) (روان‌شناسی رشد، لورابرک، جلد دوم؛۷۲)

وظیفه مهمی که بر دوش نوجوان سنگینی می‌کند، جستجوی هویت خویشتن است.

مارسیا در بررسی شکل‌گیری هویت در آغاز زندگی اجتماعی به متمایز ساختن ۴ حالت یا مؤلفه متمایز دست‌یافته است:

- هویت کسب شده (در راه تحقیق): افرادی که به هویت دست‌یافته‌اند، گزینه‌ها را کاوش کرده و خود را به یک رشته ارزش‌ها و اهدافی که خودشان آن‌ها را برگزیده‌اند، متعهد می‌کنند.
- هویت پراکنده (مغشوش): افرادی که هویت پراکنده دارند، جهت روشنی ندارند. آن‌ها نه به ارزش‌ها و هدف‌ها پایبندند و نه این که به طور فعال سعی می‌کنند با آن‌ها دست یابند.
- وقفه هویت (معوق): وقفه هویت به معنی حالت تاخیر یا تعویق است. این افراد هنوز احساس تعهد قطعی ندارند. آن‌ها در جریان کاوش کردن هستند.
- هویت ضبط‌شدهٔ (از دست رفته): افرادی که هویت ضبطی دارند، بدون کاوش کردن گزینه‌ها خود را به ارزش‌ها و اهداف متعهد ساختند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۰ (C)	**سؤال ۸۴) کدام یک، وجه مشترک نظریه‌های لئون تی یف و پیاژه را نشان می‌دهد؟**
	۱) توجه به یادگیری
	۲) درون سازی
	۳) دست ورزی و کار بر روی ابزار
	۴) استفاده از مصاحبهٔ بالینی
	جواب: گزینه ۲، دورن سازی (روان‌شناسی ژنتیک، منصور؛ ۱۰۶تا ۱۱۶)

- فرایند درونی شدن یا درون سازی در پژوهش‌های پیاژه واجد اهمیت فراوان است.
- لئون تی یف نیز در اهمیت این فرایند بسیار تأکید دارد.
- بنابراین مفهوم درون سازی وجه مشترک نظریه‌های لئون تی یف و پیاژه است.

فرایند منطقی شدن از نظر لئون تی یف:

- تعمیم عمل: مثلاً پاره‌ای از کودکان می‌توانند عمل جمع را وقتی حاصل جمع از دهگان اول تجاوز نکند انجام دهند. درحالی‌که کودکان دیگر می‌توانند این عمل را به هر یک از ده‌گانه دیگر نیز منتقل نمایند.
- تقلیل عمل: مثلاً یک کودک وقتی دو گروه اشیا را جمع می‌کند، ابتدا محتوای هر گروه را می‌شمارد و بعد به جای آنکه ۲ عدد حاصله را با هم جمع کند، شمارش مجموع آن‌ها را از سر می‌گیرد. در حالی که کودک دیگری تعداد ۲ گروه را با جمع کردن ۲ حاصل جمع اول به دست می‌آورد.
- درون سازی: که در هر مرحله تعمیم و تقلیل می‌تواند متفاوت باشد.
- سطح اجرا: که لئون تی یف آن را درجه درونی شدن می‌داند. تغییراتی که تابع این پارامتر اند مسلماً به تحول این پارامتر که با سایر پارامترها در رابطه است بستگی دارند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۸۹ (D)	**سؤال ۹۶) کدام عبارت در مورد نظریه‌های «مرحله‌ای» در رشد صادق است؟**

۱) برنامه زیستی رسش قابل پیش‌بینی است.

۲) الگوی رشد وابسته به محیط است.

۳) الگوی رشد فرهنگ وابسته است.

۴) برنامه زیستی رسش به هدف رشد و وابسته است.

جواب: گزینه ۱، برنامه زیستی رسش قابل پیش بینی است. (روان‌شناسی رشد لورابرک، جلد اول؛ ۹ و۲۱)

(روان‌شناسی رشد، فروغان؛ ۲۲ و ۱۱۴)

- در نظریه‌های مرحله‌ای، برنامه زیستی رسش قابل پیش بینی است.
- مفهوم رسش، به روند رشدی اشاره دارد که به صورت ژنتیکی تعیین می‌شود و به طور طبیعی آشکار می‌گردد.
- در نظریه مرحله‌ای اهمیت **رسیده شدن** - آشکار شدن مرحله به مرحله الگوهای ارثی تعیین‌شده رشد و تکامل را که بازتاب الگوهای بی‌همتای فکر و رفتاردر هر یک از مراحل رشد است – مورد تأکید قرار می گیرد.
- روان شناسانی که بر گسسته بودن رشد یا نظریه های مرحله ای رشد تأکید دارند، نقش ارث (سرشت) و رسش در زنجیره نمو را مهم می‌شمارند.
- در الگوهای رشد وابسته به فرهنگ مانند بافتاری (فرهنگی-اجتماعی) تعامل بین بافت اجتماعی و ساخت‌های زیست‌شناختی وجود دارد و تحول پیوسته و غیر مرحله‌ای است و دربرگیرنده تبادل هایی بین فردی و محیط می‌باشد.
- در الگوی رشد وابسته به محیط مانند نظریه‌های رفتاری نگر و نظریه یادگیری نقش محیط مهم‌تر از وراثت است. و تحول پیوسته، تراکمی و مشتمل بر اکتساب فزاینده پاسخ‌های آموخته شده است.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۸۲) کدامیک از گزینه‌های زیر جزئی از مؤلفه‌های قضاوت اخلاقی کودکان در دوره اخلاق خود پیرو(autonomous) است؟	۱۳۸۸ (D)
۱) باور به مجازات طبیعی یا خود به خودی	
۲) تاکید بر نیت عمل تا پیامد عمل	
۳) مطلق نگری در مقابل نسبی نگری	
۴) اعتقاد به عمل مقابل به مثل	
جواب: گزینه ۲، تاکید بر نیت عمل تا پیامد عمل (روان‌شناسی رشد، لورابرک، جلد دوم؛ ۸۸)	

پیاژه معتقد بود که کودکان در دومرحله، رشد اخلاقی را پشت سر می‌گذارند؛

مرحلهٔ اول:

- ✓ اصول اخلاقی دیگر مختار است که تقریباً از ۵ تا ۱۰سالگی ادامه دارد.
- ✓ کلمهٔ دیگرمختار به معنی تحت نفوذ دیگران بودن است و کودکان در این مرحله تصور می‌کنند که مقررات توسط صاحبان قدرت وضع می‌شوند، وجود دایمی دارند، تغییرناپذیرند و حتماً باید از آن‌ها تبعیت کرد.
- ✓ ضمناً آن‌ها هنگام قضاوت کردن در مورد نادرست بودن یک عمل، روی پیامدهای عینی آن تأکید می‌کنند.

مرحله دوم:

- ✓ مرحله اصول اخلاقی خودمختار است که به عقیده پیاژه، کودکان در حدود ۱۰ سالگی به آن وارد می‌شوند.
- ✓ آن‌ها می‌فهمند که افراد می‌توانند در مورد مسائل اخلاقی دیدگاه‌های متفاوتی داشته باشند.
- ✓ مقاصد آن‌ها، نه فقط پیامدها، باید مبنای قضاوت کردن در مورد رفتار قرار گیرد.

مطلق نگری در مقابل نسبی نگری:

- ✓ در مرحله حسی–حرکتی و ۲ تا ۶ سالگی از دوره پیش عملیاتی کودک مطلق نگر است.
- ✓ در مطلق نگری پیامد عمل مهم‌تراز نیت فرد است و او متکی به قضاوت دیگران است و قوانین توسط صاحبان قدرت تعیین می‌شود و قابل تغییر نیست.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238)

- نسبی گرایی توجه به قصد و نیت و نه پیامد است.
- واقع‌گرایی اخلاقی کم شود.

جهت‌گیری هدف وسیله‌ای:

- اعتقاد به عمل مقابله به مثل مربوط به سطح پیش عرفی کلبرگ (۴ تا ۱۰ سالگی) می‌باشد.
- در مرحله دو یعنی جهت‌گیری هدف وسیله‌ای، مقابله به مثل به صورت تبادل برابر لطف و محبت درک می‌شود- « شما این کار را برای من انجام دهید، من هم آن را برای شما انجام خواهم داد»

بهار دانش